
Aspecte semnificative privind evoluția activității economice în construcții și transporturi

Prof. univ. dr. Constantin ANGHELACHE

Academia de Studii Economice, București, Universitatea „Artifex” din București

Prof. univ. dr. Alexandru MANOLE

Conf. univ. dr. Aurelian DIACONU

Universitatea „Artifex” din București

Drd. Emilia STANCIU

Academia de Studii Economice, București

Abstract

Acest articol descrie evoluțiile economice înregistrate în sectoarele construcții și transporturi ale economiei naționale. Subliniind rolul acestor două domenii de activitate, autorii analizează evoluțiile care caracterizează construcțiile și dinamica transporturilor. Analizele se bazează pe date statistice, iar rezultatele sunt interpretate și comentate corespunzător. Fiecare secțiune a articolului include concluziile relevante desprinse din studiul efectuat.

Cuvinte cheie: *transporturi, construcții, investiții, criză, case*

Principalele elemente privind rolul construcțiilor și transporturilor

În condițiile economiei românești, aflată în tranziție către economia de piață, construcțiile și transportul continuă să ocupe un loc semnificativ pe ansamblul economiei naționale. Având în vedere procesul pe care îl traversează economia în țara noastră în prezent, este normal ca ponderea acestor activități, mai ales în domeniul construcțiilor, să se deplaseze în sfera sectorului privat și al populației. În aceste condiții, sectorul de stat și-a restrâns activitatea în construcții ceea ce are ca efect și reducerea contribuției acestei ramuri la realizarea PIB. Un element negativ în activitățile de construcții și transporturi îl reprezintă faptul că investițiile în aceste domenii s-au diminuat, de la un an la altul, până în 2000, iar în perioada 2001-iulie 2014 au avut o evoluție oscilantă.

În perioada 2010-iunie 2013 scăderea investițiilor a fost pronunțată, în trimestrele II (70,3%), III (69,4%), IV (60,1%) din 2010 fiind la nivelele prezentate, față de 2009, trimestre comparabile. Și în 2011 și 2012 s-au confirmat reducerile față de trimestrele comparabile din anii precedenți. În anul 2014 investițiile trimestriale au fost: 9,6% în trimestrul I; 10% în trimestrul II; 0,2% în trimestrul III și o creștere de 3% în trimestrul IV. Anul 2015 evidențiază un salt deosebit, fiind de 7,9% în trimestrul I și 6,7% în trimestrul II.

În ceea ce privește activitatea în construcții, este de semnalat că investiții începute înainte de anul 1990 nu au fost continuate și nici nu au fost valorificate integral prin scoaterea la privatizare.

De aceea, în multe cazuri, valoarea practică a lucrărilor deja executate s-a diminuat, iar procesul de continuare a acestora a impus, de cele mai multe ori, lucrări suplimentare ce au condus la creșterea costurilor de producție.

Lucrările de construcții preluate de societățile comerciale cu capital privat au fost unele puse în conservare, iar acolo unde s-a continuat activitatea ritmul a fost lent.

Toate acestea s-au petrecut pe fondul unei acute lipse de locuințe pentru populație. Cele mai multe dintre aceste blocuri, înainte de 1990, s-au privatizat în condiții curioase, neexistând o politică prea clară în domeniu.

Să sperăm că guvernul va face ceva concret, astfel încât acestui sector de activitate să i se acorde importanța cuvenită.

Desigur, în ultimii ani (2001-2015), s-a lansat programul de construcții de locuințe pentru populație, dar acestea, realizate prin credit ipotecar, nu sunt accesibile tocmai acelor care au mare nevoie (cuplurile tinere, salariații cu venituri modeste etc.).

Dacă anul 2008 a reprezentat un „bum” al investițiilor, mai ales private, în construcții, criza, declanșată brutal, a lovit cel mai puternic acest sector.

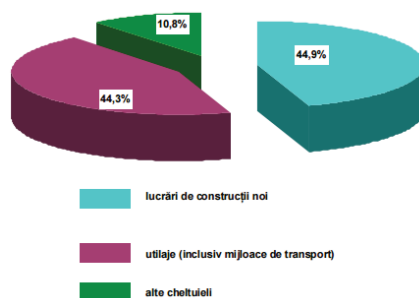
Creditele ipotecare, sursa principală de finanțare, a condus la creșterea prețului construcțiilor (locuințelor) și paradoxal, imposibilitatea vânzării la nivelul costurilor.

Evoluții în domeniul construcțiilor

În perioada de după anul 1990, această activitate s-a realizat, într-un proces treptat, de către societățile comerciale cu capital privat.

În întreaga perioadă, din 1990 și până în prezent, s-a realizat o compensare a reducerii volumului de lucrări de către stat, prin ritmul susținut în care populația a realizat construcții.

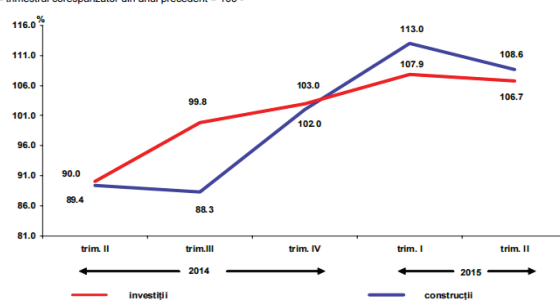
Investițiile realizate în economia națională pe elemente de structură în perioada 1.I-30.VI.2015

Sursa de date: Institutul Național de Statistică, Buletinul Statistic nr. 7/2015.

Indicii investițiilor realizate și ai lucrărilor de construcții

- trimestrul corespunzător din anul precedent = 100 -

Sursa de date: Institutul Național de Statistică, Buletinul Statistic nr. 7/2015.

Din datele publicate de Institutul Național de Statistică se constată că, în anul 2015, valoarea lucrărilor de construcții a crescut, în cifre reale, față de perioada corespunzătoare a anului precedent.

Indicii investițiilor realizate în economia națională pe elemente de structură

Indicatorul	Anii	În % față de perioada corespunzătoare din anul precedent			
		trim.I	trim.II	trim.III	trim.IV
Investiții - total	2008	134,3	130,2	123,2	102,3
	2009	102,7	70,3	69,4	60,1
	2010	72,0	93,0	82,9	94,7
	2011	96,3	93,5	115,6	122,1
	2012	119,3	117,6	115,0	105,0
	2013	99,0	96,4	89,2	84,6
	2014	90,4	90,0	99,8	103
	2015	107,9 ¹⁾	106 ¹⁾	-	-
din total, pe elemente structură:					
- construcții noi	2008	132,5	134,8	127,8	107,3
	2009	106,6	91,4	81,4	77,4
	2010	70,6	83,2	77,9	89,0
	2011	93,4	91,5	104,3	114,5
	2012	119,5	115,8	106,7	93,3
	2013	85,3	84,0	97,7	92,5
	2014	91,9	91,7	92,4	106,6
	2015	114,8 ¹⁾	105,7 ²⁾	-	-
- utilaje (total)	2008	134,7	123,9	114,4	103,6
	2009	95,0	46,7	56,3	42,9
	2010	96,2	95,4	135,9	135,4
	2011	96,2	95,4	135,9	135,4
	2012	118,7	124,8	127,1	115,9
	2013	113,8	113,2	76,8	69,7
	2014	84,9	83,0	104,0	100,3
	2015	103,6 ¹⁾	110,2 ²⁾	-	-
- alte cheltuieli *p) ^p	2008	146,7	149,9	136,3	78,9
	2009	121,6	95,7	51,4	73,0
	2010	82,2	109,7	95,4	93,3
	2011	103,4	83,9	109,6	112,6
	2012	107,5	94,6	102,6	111,2
	2013	98,7	104,7	102,4	106,3
	2014	115,7	119,3	124,1	98,6
	2015	100,1 ¹⁾	98,2 ²⁾	-	-

* Sunt cuprinse cheltuielile efectuate pentru lucrări geologice și de foraj, plantații de vii, pomi, împăduriri, cumpărări de animale, achiziționarea obiectelor de inventar gospodăresc de natura mijloacelor fixe etc., la sfârșitul fiecărui trimestru raportat.

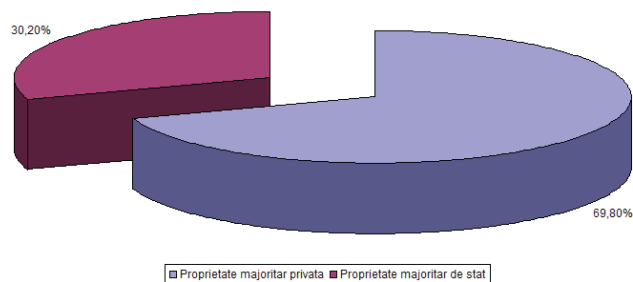
¹⁾ Date rectificate ²⁾ Date provizorii

Sursa de date: Institutul Național de Statistică, Buletinul Statistic nr. 7/2015

Lucrările de investiții efectuate în 2011 au manifestat scăderi față de 2010. Scăderile au fost de -6,5% în trimestrul I, -3,7% în trimestrul II. În 2012-2013 s-a evidențiat o tendință de reducerea tuturor cheltuielilor.

În perioada analizată, investițiile pentru utilaje și construcții au fost superioare. Investițiile agenților economici cu capital privat și ale populației au reprezentat în 2014, 69,8% din total (vezi graficul următor).

Investițiile realizate în economia națională pe forme de proprietate și pe elemente de structură în 2014

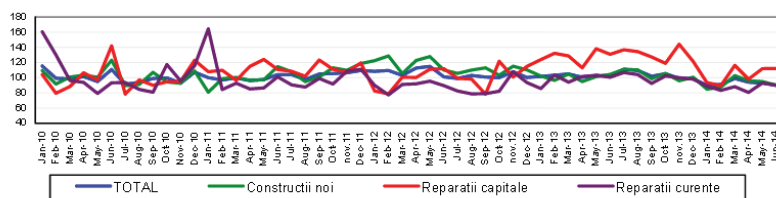

Sursa de date: Institutul Național de Statistică, Buletinul Statistic nr. 7/2014.

Lucrările totale de construcții pe elemente de structură și pe tipuri de construcții au cunoscut o dinamică oscilantă. Ritmuri accelerate de creștere s-au înregistrat și la lucrările de construcții noi, lucrările de reparații capitale și lucrările de întreținere și reparații curente. Datele sunt prezentate în tabelul următor.

În perioada 2010-iunie 2012 s-a înregistrat un ritm negativ de realizare a investițiilor și lucrărilor de construcții în toată perioada analizată. În 2013 și 2014 s-a remarcat un proces de redresare a investițiilor.

Evoluția lunară a lucrărilor de construcții, pe elemente de structură, conform CAEN Rev. 2
- ianuarie 2010 – iunie 2014 -
(serie ajustată în funcție de numărul de zile lucrătoare și de sezonality)

Sursa de date: Comunicat de presă nr. 192/08.08.2014, Insitutul Național de Statistică.

Locuințele realizate din subvenții bugetare au continuat să dețină o pondere infimă și au înregistrat o reducere, comparativ cu aceleași perioade anterioare.

Indicii lucrărilor de construcții pe construcții pe elemente de structură și pe tipuri de construcții

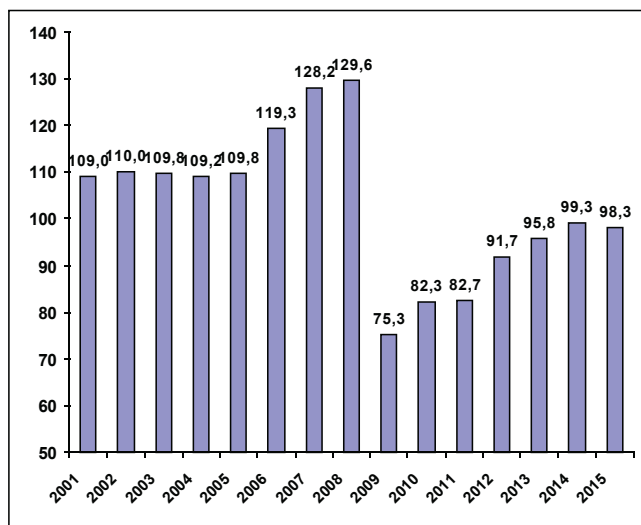
- serie brută -													
	luna corespunzătoare din anul precedent = 100												
	2014						2015						
	iul	aug	sep	oct	nov	dec	ian	feb	mar	apr	mai	iun ¹⁾	iul ²⁾
Lucrări de construcții - total	79,1	83,7	102,0	88,5	101,7	115,0	109,3	116,3	113,0	110,4	102,1	113,4	115,4
din total, pe elemente de structură:													
- lucrări de construcții noi	77,3	88,0	112,3	90,0	104,7	124,6	114,9	121,4	110,4	100,9	98,6	116,6	114,2
- lucrări de reparații capitale	76,3	79,5	78,4	80,4	83,9	93,0	117,6	81,4	132,3	138,7	107,0	103,6	121,8
- lucrări de întreținere și reparații curente	85,5	75,0	90,5	89,0	107,0	105,0	90,9	119,2	109,2	124,1	108,7	110,8	115,1
din total, pe tipuri de construcții:													
- clădiri	88,1	133,7	123,0	116,4	135,1	145,1	131,3	115,6	110,2	107,7	98,2	113,7	117,8
din care:													
- clădiri rezidențiale	92,9	115,9	121,8	158,8	158,6	112,7	150,0	87,8	158,8	166,1	77,8	75,8	105,4
- clădiri nerezidențiale	85,8	142,4	123,5	101,7	127,1	162,4	123,7	133,9	96,2	90,9	115,7	144,9	124,4
- construcții inginerie	73,5	60,3	88,1	75,1	86,2	98,0	92,0	117,0	115,7	113,1	105,6	113,1	113,6

¹⁾ Date rectificative.

²⁾ Date provizorii.

Sursa de date: Institutul Național de Statistică, Buletinul Statistic nr. 7/2015.

Evoluția lucrărilor de construcții 2001-2015

Sursa de date: Institutul Național de Statistică, Buletinul Statistic nr. 7/2015.

În luna iunie 2015, volumul lucrărilor de construcții (serie brută) a crescut, față de luna mai 2015, cu 13,4%, creștere evidențiată astfel: lucrările de întreținere și reparații curente cu 10,8%, lucrările de reparații capitale cu 3,6% și lucrările de construcții noi cu 16,6%.

Pe obiecte de construcții, construcțiile ingineresti au crescut cu 13,1%. Scăderi s-au înregistrat la clădirile rezidențiale cu 24,2%.

Volumul lucrărilor de construcții, serie ajustată în funcție de numărul de zile lucrătoare și de sezonabilitate, în luna iunie 2015, comparativ cu luna mai 2015, a înregistrat o scădere cu 14,2%.

Pe elemente de structură s-au înregistrat scăderi la lucrările de construcții noi și la lucrările de întreținere și reparații curente.

Pe obiecte de construcții, volumul lucrărilor de construcții a crescut la clădirile nerezidențiale și la clădirile rezidențiale cu 8,8%, respectiv cu 16,4%. Construcțiile ingineresti au crescut cu 9,3%.

Pe obiecte de construcții, au crescut clădirile nerezidențiale cu 17,7% și construcțiile ingineresti cu 2,4%. La clădirile rezidențiale, volumul lucrărilor de construcții a crescut cu 11,5%.

Volumul lucrărilor de construcții, serie ajustată în funcție de numărul de zile lucrătoare și de sezonabilitate, în 2015, comparativ cu 2014, sa- înregistrat creșteri.

Pe elemente de structură s-au înregistrat scăderi astfel: lucrările de reparații capitale cu 15,2%, lucrările de construcții noi cu 14,2% și la lucrările de întreținere și reparații curente cu 16,0%.

În semestrul I 2015, comparativ cu semestrul I 2014, volumul lucrărilor de construcții, serie brută, a crescut.

Efortul investițional în sectorul construcției de locuințe din fonduri private a fost susținut în proporție ridicată de agenți privați sau de populație, prin construcții în regie proprie. Majoritatea locuințelor construite și terminate de populație în regie proprie se localizează în mediul rural.

Unele județe – Bacău, Cluj, Ilfov, Suceava, Iași, Vrancea – și municipiul București au obținut rezultate mai bune. Există însă și unele județe (Caraș-Severin, Giurgiu sau Alba) cu rezultate mai modeste.

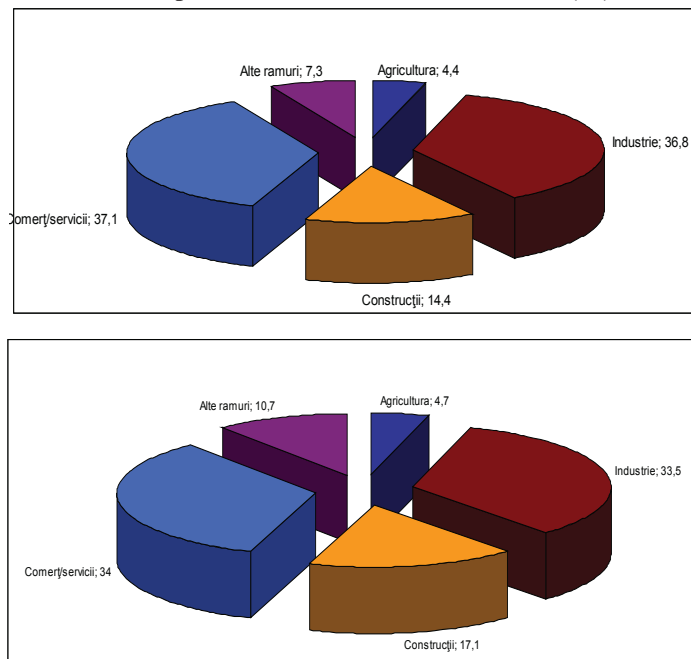
Din datele prezentate rezultă că și în anul 2014 a continuat să scadă, ca efect al deteriorării pieței imobiliare, numărul de construcții realizate în sectorul privat, precum și cel al populației.

Pe măsura intensificării procesului de privatizare, este de așteptat ca activitatea de construcții să se realizeze în cea mai mare parte în sectorul privat și de către populație prin posibilități proprii.

Este necesară fundamentarea și punerea în aplicare a unui program care să vizeze sprijinirea investițiilor din domeniul construcțiilor, în special al realizării de locuințe. În această direcție, acordarea de credite cu dobândă redusă, îmbunătățirea condițiilor creditului ipotecar, consolidarea societăților de construcții și alte forme de sprijin trebuie să-și găsească locul în cadrul unui program de perspectivă care să prevadă soluționarea accelerată a nevoii de locuințe pentru populație.

Structura construcțiilor pe ramuri ale economiei naționale în 2013 și 2014 sunt prezentate în graficele următoare.

Structura investițiilor pe ramuri ale economiei naționale (%) în 2013 și 2014

Sursa de date: Institutul Național de Statistică.

Din păcate, programul „Prima casă” nu vine în sprijinul celor interesați deoarece evoluția socială și mai ales economică va fi negativă și reprezintă un risc real pentru populația ce se află în nevoie.

Evoluția activității în transporturi până în 2015

Activitatea de transporturi în România a continuat să se desfășoare de către instituțiile specializate în domeniul transportului feroviar, rutier, fluvial și aerian.

Transportul de călători și de mărfuri s-a desfășurat pe cele două componente ale sale, respectiv transportul intern și transportul internațional. Din datele publicate la sfârșitul anului 2014 de Institutul Național de Statistică rezultă foarte clar că la toate tipurile de transport, atât pentru mărfuri, cât și pentru călători, în perioada 2000-2014 s-a înregistrat un proces oscilatoriu. Față de anul 2008, (ca an de referință la declanșarea crizei și în România) în anul supus analizei (2015), rezultatele au fost diferite, atât pentru total, cât și pe tipuri de trafic de transport.

Fluctuațiile au la bază, în primul rând, scăderea producției de mărfuri, a importurilor și a exporturilor, atât în ceea ce privește scăderea în transport, cât și pierderea interesului populației pentru efectuarea de călătorii interne și internaționale. Este de apreciat că acestea au avut loc în contextul în care costurile pentru toate tipurile de transporturi s-au majorat în mod constant, iar veniturile populației în termeni reali au rămas modeste.

În 2014, transportul rutier județean, interjudețean și internațional de pasageri a scăzut față de anul 2013.

Indicatorul „pasageri-kilometri“ a fost, în 2014, similar cu cel din anul anterior. Transportul feroviar și cel rutier au continuat să dețină ponderea pentru transportul de pasageri din țara noastră. Și la transportul fluvial, se manifestă o tendință de scădere a acestor indicatori. În privința transportului aerian, datele au manifestat o tendință oscilantă, existând perioade în care a scăzut, precum și perioade în care acest indicator s-a majorat.

Aceeași situație s-a remarcat și în ceea ce privește transportul de mărfuri, în care ponderea a deținut-o transportul feroviar. Toți indicatorii au manifestat o tendință de scădere de la o perioadă la alta, și aceasta din cauza menținerii activității economice la un nivel redus. Transportul de mărfuri a avut același curs în 2009, cu serioase accente de scădere în 2010 și 2011. Transportul portuar de mărfuri a urmat o tendință de scădere, datele sintetice relevând o evoluție fluctuantă. În 2014 s-a remarcat o ușoară înviorare fără rezultate concludente.

Cu privire la traficul de pasageri și mărfuri realizat de pe aeroporturile românești, se constată ușoare creșteri ale majorității indicatorilor în anul 2010 față de 2009 și 2011 față de 2010. Un alt aspect pe care doresc să-l pun în evidență este faptul că transportul de mărfuri rutier s-a dezvoltat în sectorul privat, concomitent cu scăderea acestei activități desfășurate anterior în unități cu capital de stat. Gradul de înnoire a parcului de transport, la toate categoriile, a fost în general mai lent, din cauza lipsei fondurilor, precum și ca urmare a scăderii treptate a activității de transport mărfuri și călători.

Pe acest fond, s-a perturbat și activitatea unităților industriale care produceau mijloace de transport pentru economia românească. Din acest punct de vedere, apar ca necesare unele măsuri de stabilizare a dotării activității de transport, în contextul mai larg al investițiilor proprii sau atrase, mă refer la capitalul autohton sau străin, în cadrul economiei naționale.

Bibliografie selectivă

- Alpopi, C., Colesca, S. (2010). *Management Of Public Passenger Transport Services During Economic Crisis*, Proceedings of Administration and Public Management International Conference, Volume (Year): 6 (2010), Issue (Month): 1 (June), pp. 104-121
- Anghelache C., Marinescu R.T., Manole A., Dumbravă M. (2008) - „Activitatea de construcții în România. Tendințe și evoluție”, Simpozionul Științific Internațional organizat de Societatea Română de Statistică la 23.12.2008 „ROMÂNIA ÎN PROCESUL INTEGRĂRII EUROPENE”, pp. 265-273, cod ISSN 1018-046x, CNCSIS, categoria B , revistă preluată în baze de date internaționale (http://www.icaap.org/list_journal.php; <http://journals.index.copernicus.com/karta.php>; începând din anul 2007, Revista Română de Statistică este monitorizată de ISI Thomson Philadelphia (SUA))
- Anghelache, C., Marinescu, R.T., Manole, A., Prodan, L., Ursache, A., Dinu, A.M. (2014). *The Activity in the Constructions and Transportation Fields*, Romanian Statistical Review Supplement, Volume (Year): 62 (2014), Issue (Month): 4 (April), pp. 162-171
- Anghelache, C. (2015). *România 2015. Starea economică pe calea redresării*, Editura Economică, București
- Dragan, C. (2012). *Competivity aspects on Romanian maritime transports*, Constanta Maritime University Annals, Vol. 17, 2012, Volume (Year): 17 (2012), Issue (Month): 1 (), pp. 253-256
- Gust, M. (2014). *Sectoral Dynamics of the Economic Crisis in Romania*, Ovidius University Annals, Economic Sciences Series, Volume (Year): XIV (2014), Issue (Month): 1 (May), pp. 327-332
- Nistorescu, T., Ploscaru, C. (2010). *A Strategic Approach Of The Construction Sector In Romania*, Annals of the University of Petrosani – Economics, Volume (Year): 10 (2010), Issue (Month): 1, pp. 193-204
- Simion-Melinte, C. (2012). *Strategic Alliances In The Construction Sector From Romania*, Proceedings of the INTERNATIONAL MANAGEMENT CONFERENCE, Volume (Year): 6 (2012), Issue (Month): 1 (November), pp. 137-144
- www.insse.ro